

celo v Hrvaški, kjer narod sicer še danes imenuje svoj jezik hrvaški, toda ga pri inteligenciji izpodriva srbsko ime. 2.) Katero ime bodo vzprejela ona plemena, ki se dosedaj ne nazivajo niti s hrvaškim, niti s srbskim imenom, to je zavisno o vplivu, katerega bode znala in mogla jedna ali druga politična skupina vršiti. In sicer je ta vpliv zavisen o verskih, kulturnih, ekonomskih in političnih prilikah. V Slavoniji, Istri, Dalmaciji (katoliški) in Bosni si krči pot hrvaško ime, v Kotoru in celo v katoliškem Dubrovniku prodira srbsko ime. Upravičeno je jedno in drugo, zmagalo bode ono, čigar vpliv se bode izkazal jačji. Upamo, da bode tudi v Bosni zmagalo srbsko in hrvaško ime, da se ne bode narod še bolj cepil. Ali priznavati moramo, da je znanstveno in faktično »bosensko« ime ravno tako upravičeno; saj sta bili tudi hrvaško in srbsko ime nekđaj samo pokrajinski imeni. 3.) Vprašanju, katero ime dolikuje sedanjemu hrvaško-srbskemu književnemu jeziku, odgovarjamo tako-le: Srbi z vso pravico imenujejo ta jezik srbski, ker se je štokavščina brez dvombe govorila v območju srbske države in imela svoje središče med onim delom naroda, ki čuti srbski. Upravičeno je pa tudi hrvaško ime, ker so politične, zgodovinske, verske in kulturne prilike hrvaškemu imenu pomagale do uglednega vpliva med priličnim delom štokavcev.

Ako se končno še dotaknemo političnega vprašanja, ki sicer ne spada strogo v znanstveno-filološko razmatranje, pa je v tesni zvezi z dualizmom narodnega imena, omenjamo to-le: jedinstvo naroda bi se dalo doseči le potem, ako bi se jeden del naroda, bodisi Hrvatje ali Srbi, žrtvoval in se vseh političnih aspiracij odrekel, kar bi imelo za posledico tudi degradacijo narodnega imena na plemensko ime. Tega ni pričakovati, ker vsaki del zahteva, naj se drugi žrtvuje. Pri tem boju se opirajo Srbi na to, da so oni mnogobrojniji, da imajo dve samostojni državi, in da so Srbi svojo narodno individualnost ohranili bolj čisto. Ali ako pomislimo, da Srbi niti v kraljevini Srbiji niso sposobni ustanoviti reda in stalnosti, kjer so vendar stanovalci po veri, običajih, ekonomskih prilikah itd. povsem enotna masa, jim moramo tem bolj odrehati sposobnost, da bi oni mogli jedinstvo izvesti v narodu, ki je sestavljen iz mnogobrojnih skupin, ki imajo različno zgodovino, vero, običaje in interese. Vsekakor bi bili po naprednosti v kulturi Hrvatje za to sposobnejši, ako ne bi bili sami zavisni o tujih gospodarjih, ako ne bi bili v veliki manjšini, in ako ne bi bilo poleg tega kolikor toliko njih narodno bitje razjedeno od tujinstva. Da bi torej kdaj prišlo do narodnega jedinstva v dobi, ki bi se dala prilično opredeliti, tega ni pričakovati. Srbi in Hrvatje bodo razširjali svoje ime po onih južno-slovanskih pokrajinah, koder bode vpliv teh ali onih pretežnejši. Da bi se kako tretje ime n. pr. bosensko dokopalo do stalne veljave, tega ne verjamemo. Pa tudi srbsko ali hrvaško ime se ne bode razširilo tam, kjer je morebiti nekđaj vladalo, samo zaradi tega, ker je to bilo v davnini; katero ime bode na kakem mestu prevladalo, to bode zavisno samo o prilikah sedanjosti, ne pa prošlosti.

R. P.

»Cesta kolem světa«. (Potovanje okoli sveta.) Pod tem zaglavjem piše češki učenjak Jožef Kořenský veliko in krasno delo, ki ga izdaje znana knjigarnica Ottova v Pragi. Kořenský slovi v češki literaturi kot prvi turistični pisatelj. V zadnjih dvajsetih letih je prepotoval križem vso Evropo in precejšnji del Sibirije. Da bi dovršil potopisne študije svoje, je potoval o priliki chicaške svetovne razstave v Ameriko, od ondod pa — okoli zemlje. Na vsaki strani dela njegovega vidiš, kako temeljito podkovan se je lotil K. svojega potovanja. Ni mu toliko za to, da bi čitatelj gledal daljše neznane kraje in ljudi skozi steklo poetičnega opisa, nego on nam opisuje v zgovorni besedi temeljito in vselej zanimivo, kar je sam videl in doživel. Če obeta knjigarnica-založnica, da bode »Cesta kolem světa« — »spisem velice poučným a v pravdě vzdělávacím, jimž původní cestopisná literatura naše nemálo bude zvelebená« . . . moramo, že iz zvezkov dosedaj

izišlih sodeč, priznati, da je to gola resnica. Knjigi so priložene tako lepe barvane ilustracije, in v tekstu je toliko dovršenih, spis pojasnjujočih slik, da bi se s takim književnim podjetjem ponahal lahko kak, večji narod, angleški ali francoski. Malokdo je tako srečen, kakor Kořenský, da bi mogel sam potovati »okoli sveta«, a vsaki izobraženik rad čita dobre potopise, ker mu razširjajo duševno obzorje. Iz tega namena priporočam Kořenského delo čitateljem »Zvonovim«, veččim češkega jezika. Izdanje izhaja v sešitkih po 30 kr. Dosedaj je izišlo 16 sešitkov. V poslednjih 5 seš. nam opisuje Kořenský Japan (Žapan) in napredni, simpatični narod japonski. Celo delo utegne narasti na 40 sešitkov.

A. Aškerc.

Listnica uredništva. Miladin: Še negodno. — Gorski: Ko bi bilo tudi res tako, kakor sami pravite, da so Vaše pesmi »ljubimski otrobi«, vender naj Vas to ne zadržuje, da ne bi na kakem drugem prosvetnem polju skušali koristiti svojemu narodu. — Vid Semenovič: Brez talenta niste, toda španska dekleta pustite po — španskih vaseh, pa se povrnite domov; potem bomo videli. — Samo Slavjan: »Grajska hči« priča, da imate lep epski talent, toda snov ni izvirna ter ni več za naše čase. Romanika je že zdavnaj pokopana. Lotite se modernih predmetov ter študirajte sedanjost in njena pereča vprašanja! — Pošiljatelj »Donne Diane«: Radi Vam povemo, da niste brez daru, toda »Zvon« sme svojim naročnikom podajati samo čistega vina, ne pa mošta. Pri Vas pa še vse vre in kipi . . . doba »Sturm und Drang.« Učite se, a življenje Vam bode samo dalo sčasom dovolj snovij za poezijo. — Pošiljatelj »Neuslišanih želj«: Ako pesem na glas pazno prečitata, se boste prepričali, da je polna metričnih hib. Tudi snov ni izvirna. Pošljite nam kaj boljšega! — Velindar: Vam velja isto, kar pišemo pošiljatelj »Donne Diane«. Da poslani pesmi (»Vizija« in »Poml. sprehod«) še nista godne za tisek, boste sami spoznali čez nekaj let, ko boste vedeli, kaj je realno življenje. »Ljubica divjega moža«, ki ni balada, kakor pravite, nego povest ali pravljica, kaže, da imate epski talent. Toda razpletke celega dejanja ni dovolj motiviran, in pesem je sploh vsaj za polovico predolga in preraztegnjena! Za epske pesmi so tudi tako zvali »prestopni stiki« (a b a b) pretežki in svobodnemu pripovedovanju na poti. Če Vas veseli epika — kaj pa, ko bi poskusili z novelami v nevezani obliki? Oglasite se še kaj! — Pošiljatelj »Zadnje želje«: Vam velja isto, kar Velindarju. Vse preobširno, preraztegnjeno! Ne znate še brzdati fantazije. Primerjajte, kaj smo napravili iz Vaše »Stave« (katero jedino smo mogli sprejeti), kadar izide. V neizpremenjeni obliki bi bila prenavijna, in še sedaj sme samo veljati kot narodna balada. Balade se ne začenjajo »ab ovo«, nego nas vedejo »in medias res«! Pošljite nam kaj bolj dovršenega in boljšega; prispevki iz Vaših krajev bi čitatelje gotovo zanimali. Čitajte dobre vzore! Apropos! Srbska mera, v kateri je pisana »Zadnja želja« (ki ni za tisek), ima brez vsake izjeme po drugem stopu odmor:

— u — u || — u — u — u

N. pr.: Vino piju || Turci janjičari,

Snjima pije || kraljeviću Marko.

Služila ih || prelepa djevojka . . .

Vukove narodne pesmi v roke! —

D: Prave poezije ne delata ne stih, ne stik sama ob sebi, nego, kakor je že zdavnaj znano, pa vender, kakor često vidimo, še zmerom marsikomu neznano — nekaj čisto drugega!

